

VALORIFICAREA MASEI DEBITOARE

Elena POSTOLACHI

CZU: 347.427:347.275

leona1994@mail.ru

The institution of usage of the debt mass evolved with the development and progress of the insolvency legislation. The research found the gaps in the regulatory framework of the procedure for usage on the debt mass and proposed solutions. The principles, stages, ways have been identified. It is appreciated the detailing of the procedures for usage the debt mass, with the introduction of new possibilities.

În ziua de azi, insolabilitatea este una dintre cele mai discutate fenomene: dezvoltarea și complicarea relațiilor economice ale circuitului civil, imprevizibilitatea lor (un exemplu viu – situația social-economică creată ca urmare a pandemiei provocate de COVID-19) actualizează necesitatea practică în reglementarea instituției insolabilității. Valorificarea masei debitoare este o etapa separată a procesului de insolabilitate care atreage după sine satisfacerea creanțelor creditorilor. De eficacitatea acestei proceduri depinde „soarta” patrimonială a creditorilor în procesul respectiv. Menționăm că la etapa lichidării și valorificării masei debitoare deja „suferă” toți participanți procesului de insolabilitate. Dar scopul reglementării valorificării masei debitoare este, în primul rând, de a reduce pe cât este de posibil pierderi și, în al doilea rând, de a echilibra „suferința” tuturor, ca toți să sufere într-o egala măsură. Instituția valorificării masei debitoare evoluționa împreună cu dezvoltarea legislației insolabilității. De la un articol în anul 1992 în Legea cu privire la faliment, nr.851 din 03.01.1992, reglementarea acestei instituției s-a transformat într-o secțiune cu reglementarea minuțioasă efectuată după reforma legislației insolabilității din 2012, prin aprobarea Legii insolabilității, nr.149 din 29 iunie 2012.

Din analiza comparativă a legislației Românei (Legea României privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, nr.85 din 25 iunie 2014) și a Federației Ruse (Legea federală a insolabilității (bankrutei), nr.127 din 26.10.2002), putem concluziona că, *de facto*, în mare parte, valorificarea se egalează cu vânzarea bunurilor. La rândul său, legiuitorul moldav a prevăzut mai multe modalități de valorificare, printre care și cel mai popular și des utilizat – vânzarea. Sunt prevăzute următoarele: 1) modalitățile de bază sau prioritare (vânzarea la licitație, vânzarea prin concurs, vânzarea prin negocieri directe); 2) alte modalități de valorificare.

În general, principiile valorificării au rămas aceleași atât în legislația noastră, cât și în legislația statelor vecine, printre care cel mai principal fiind un reper al procedurii valorificării: „Bunurile din averea debitorului vor fi vândute cât mai avantajos și cât mai curând, dar la timpul cel mai potrivit și la preț maxim” [1, p.301]. Reflectarea acestui principiu se realizează în prevederea care stabilește preferința vânzării bunu-

rilor la licitație [2, p.145]. Licitarea este modalitatea de valorificare care se aplică, de regulă, întotdeauna, dacă nu sunt întrunite condițiile pentru utilizarea altor modalități. Deși procedura vânzării bunurilor la licitație este detaliat reglementată în Legea insolvențabilității, totuși această lege nu conține nicio prevedere referitor la cuprinsul anunțului privind licitația. Practica judiciară a găsit aici o soluție – se aplică Regulamentul privind licitațiile cu strigare și cu reducere, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.136 din 10 februarie 2009. Consider că această aplicare este rezultatul lipsei reglementării respective, însă aceasta nu este o rezolvare și, desigur, Legea insolvențabilității necesită a fi îmbunătățită și completată prin includerea exactă a normei care să prevadă cuprinsul anunțului privind licitația. Aceasta este necesar din cauza că nerespectarea normelor privind conținutul avizului se soldează cu anularea licitației.

Pentru valorificarea bunurilor grevate cu garanții se utilizează aceleași modalități de valorificare. Sunt și unele particularități când sarcina valorificării poate trece la creditorul garantat. Atenționăm că aceasta nu echivalează cu transmiterea bunului în proprietatea creditorului garantat în contul stingerii creanței. Anume sarcina valorificării trece la creditorul garantat sub controlul lichidatorului în vederea corespunderii valorificării prevederilor legii.

De asemenea, sunt stabilite regulile speciale pentru includerea în masa debitoare a bunului neînscris în registrul public. Această procedură, în fapt, nu este valorificarea masei debitoare. Este o acțiune premergătoare spre valorificarea bunului, includerea de jure a bunului existent *de facto* în masa debitoare. Susținem poziția explicată în literatura de specialitate [3, p.131,132], potrivit căreia instanța de judecată urmează să adopte nu o încheiere, ci o hotărâre judecătorească pe marginea chestiunii reglementate de art.117 alin.(13) al Legii insolvențabilității, fapt care va fi în corespundere cu normele generale ale Codului de procedură civilă al Republicii Moldova și va constitui o garanție mai mare pentru drepturile patrimoniale ale debitorului.

O atenție deosebită am acordat instituției popririi, care este o novație a Legii insolvențabilității și în prezent provoacă multe discuții teoretico-științifice și practice. În art.2 din Legea insolvențabilității este dată definiția noțiunii de poprire: procedură prin care administratorul insolvențabilității/lichidatorul urmărește bunurile sau sumele datorate debitorului de către a treia persoană. O întrebare fundamentală vizează natura juridică a instituției popririi. Rădăcinile instituției analizate cresc din executarea silită, unde este prevăzută și forma clasică a popririi. Însă din analiza prevederilor legale și a practicii judiciare conchidem că în legislația insolvențabilității poprirea este un alt mecanism, care nu se încadrează în viziuni clasice și clare conform instituțiilor și viziunilor existente. În același timp, susținem opinia potrivit căreia „reglementarea oricăror mijloace procesuale ce ar eficientiza valorificarea masei debitoare este benefică pentru întreaga procedură...” [4, p.167].

„Procesul de validare a popririi este supus regulilor unui proces contradictoriu, cu asigurarea tuturor mijloacelor procesuale pentru părți, dar înaintarea cererii de validare a popririi este egală cu înaintarea unei acțiuni” – este o concluzie expresă făcută de Curtea Supremă de Justiție [5].

În același timp, practica judiciară mai recentă arată că instanța validează poprirea numai dacă creanța respectivă este certă, exigibilă și lichidă. În unele cazuri, constatarea elementelor constitutive ale instituției popririi sus-menționate nu este o sarcină ușoară pentru lichidator. În multe cazuri, Curtea Supremă de Justiție [6] admite recursurile terților popriți declarate la Hotărârile Curților de Apel cu privire la validarea popririi, motivându-și deciziile prin următoarele: „nu au fost administrate și cercetate probe întru confirmarea caracterului cert, lichid și exigibil al creanței”. Dacă instanța de insolvență constată existența unui litigiu de drept între părți, pretinsa creanță nu este deja certă și exigibilă, condiție obligatorie prevăzută de lege pentru a fi admisă validarea popririi.

Astfel, obiectul probării este limitat de necesitatea constatării caracterului creanței. Chiar dacă se constată litigiul de drept referitor la mărimea creanței, urmează desființarea popririi. Respectiv, nu putem afirma cu certitudine că validarea popririi este o procedură clasică contencioasă. Deși se supune tuturor cerințelor procesului contradictoriu, ea nu rezolvă acțiunea în fond, ci constată caracterul creanței ce va urma – fie validarea popririi, fie desființarea popririi.

Problema naturii juridice a popririi se menține. Deși practica judiciară a apreciat această procedură ca contencioasă, totuși există și anumite particularități, care creează dubii asupra calificării acestei proceduri în sistemul procedurilor civile, ce impun cercetarea ulterioară a acestui aspect.

Referințe:

1. TURCU, I. *Insolvența comercială, reorganizarea judiciară și falimentul*, București, Lumina Lex, 2000. 447 p. ISBN: 973-588-221-3
2. ROȘCA, N. *Instituția falimentului în legislația Republicii Moldova*: Monografie. Chișinău: Tipografia Centrală, 2001. 172 p.
3. MACOVEI, Gh. *Procedura de declarare a insolvenței*: Teză de doctor în drept. Chișinău, 2016. 196 p.
4. MACOVEI, Gh. *Procedura examinării cauzelor de insolvență*. Chișinău: Lexon-Plus, 2020. 228 p. ISBN: 978-9975-3388-8-2
5. Decizia Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 13 noiembrie 2013 pe cauza civilă nr.2ri-51/13.
6. Deciziile Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 06 iunie 2018, dosarul nr.2rci-131/18 din 21 martie 2018, dosarul nr.2ri-125/18 din 25 aprilie 2018, dosarul nr.2ri-130/18 din 18 aprilie 2018.

Recomandat
Gheorghe MACOVEI, dr., lector univ.